

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
România și Străinătate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 III. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47. (casale l. Peia).

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

Crimele.

Suntem dedați a ceti prin jurnale fel de fel de știri senzaționale. Pentru mulți indivizi politica sau literatura educativă sunt un ce de prisos, care nu deșteaptă nici un interes. Pentru mulți scrierile serioase și cu tendințe de a da directive politice ori pedagogice, sunt ca a cincea roată la car.

Spiritul lor vânează după aventuri după lucruri care să îi miște și agite. Acest spirit tinde a pătrunde tot mai mult în șirurile laicilor și literaților.

Chiar și la poporul de jos să poate observa unele simptome în direcțiunea aceasta. Poporul nostru chemat oarecum la rampa civilizațiunii caută a se mai desmeteci din proverbiala nepăsare.

Caută a se mai emancipa, în câtva, și poporul nostru, dorind a-și croi cărări nouă de emancipare ori culturale. Numai cât, de multeori nisuița și dorința lui de a-și lua un avânt oarecare, apucă pe drumuri prăpăstioase.

... Țăranul împretinit cu lectura cetește bucuros, știrile senzaționale, crimele săvârșite în cutare loc de cutare om.

Pentru el materialul educativ, care în tot casul recere și pricepere mai multă, este ca o legumă de a doua mână.

Pentru unii literatura senzațională pe care o cetea oarecând numai din trecere de vreme — mai târziu s'a făcut în patimă.

Mai cu seamă tinerimea să aruncă bucuros în brațele literaturii senzaționale. Dacă ziaristica este o înaltă universitate culturală pentru publicul mare, atunci ea poate fi și zdrobitoarea moralității.

Crimele respective descrierea lor cu aplomb, pot nimici sâmburele moralității și virtuții unui om pe o viață întreagă.

Lectura sau literatura senzațională ar trebui să fie numai privilegiul oamenilor maturi, oamenilor cari cu sufletul calm pot și știu decerne esența cuprinsă în aceea.

Descrierea crimelor poate avea pentru nevârșnici, pentru sufletele crude, urmări funestre, pot duce pe cetitor în pozițiunea de a imita pe cutare bandit, sau criminal.

Precum copilul trebuie ferit de a umbla cu revolverul, așa trebuie să ferim tinerimea de *literatură escitantă*.

În ziua de azi tinerimea suferă de mania de a imita pe unii și pe alții, nu atât în lucrurile bune, cât mai vartos în cele slabe și urâte.

Cineva cetind prin gazete, că cutare bandit a devenit renumit prin săvârșirea cutarei crime, nu stă mult la îndoială și încearcă a face și el asemenea.

Unii nu săvârșesc crimele din răutate, față de semenul său, cât mai mult de a deveni vestit în lumea largă.

Răufăcătorii totdeauna își găsesc imitatori.

Exemplele rele sunt totdeauna mai mișcătoare și mai atrăgătoare, decât faptele bune. Copilul mai bucuros imitează pe tatăl său în obicinuița fumatului, decât în obicinuița, de a zice rugăciuni înainte de culcare.

Literatura pătimășe este otravă pentru mintea neexercitată.

Ziarele noastre conștii nu vor aduce niciodată și nu vor da în mâna cetitorilor o lectură prea picantă, seducătoare, ori amenințătoare.

Isvorul crimelor a fost și va fi deapurarea nesecat. Noi cei cari avem rolul de îndreptători și sfătuitoari de bine ai poporului, vom feri publicul de descrierea de crime cu toatetributele lor.

Un Kriványi, un Woigt au alarmat țeara așa de mult la timpul lor. Despre aceștia s'a vorbit mai cu foc și mai stăruitor, decât despre invențiile lui Edison.

Jurnalistica conștie de misiunea sa, are o grea răspundere față de marile public cetitor.

Vaporul de pe mare este expus pericolului, când acela esta amenințat de furia valurilor năprasnice. Tot așa sufletul celor cruzi este espus decadenței, când acela i-se ofere plaga ațățătoare.

Să ferim deci, după putință, coloanele ziarelor de literatură pătimășe

de descrieri agitatorice pentru că prin atari scrieri prea puțin folos putem aduce cauzei de obște, ba în cele mai multe casuri, nenorocim pe cetitorii nevârșnici.

Știm că interesul publicului și în special al tinerimei, este viu față de scrierile escitante, dar este neapărat de lipsă ca să se păstreze măsura.

Gimbășanul.

POSTUL.

În curând va începe postul cel mare. Credem deci nimerit a spune câte ceva despre acest obicei, la care strămoșii noștri țineau cu sfințenie. Cu atât mai mult vom vorbi, cu cât azi, prin orașe, unii crezându-se grozav de pricepuți, nesocotesc postul. Fapta aceasta a lor vine dintr'o judecată ușoară și din neînțelegerea mai adâncă a întocmirilor religioase. Acestor bârfitori li se potrivește prea bine vorba poetului: „*Rele or zice că sunt toate, câte nu le-or înțelege*”.

Posturile sunt alcătuite de mai marii Bisericii și orânduite ca legi cari trebuie ținute de toți cei cari se numesc creștini. Era lucru prea adânc și prea anevoios să arate foloasele posturilor. Poate era chiar mai nimerit pentru mulțime să se dea postului o însămnătate mai aproape de înțelesul fiecărui curățirea de păcate. De altfel, mai toți legiuitorii nu intră în amănunțimea legilor și nu arată de ce folos sunt, ci le rostesc scurt și ca niște porunci.

De oarece azi credința în post a slăbit atât de mult e bine să aducem oarecare lumină prin știință.

Postul are menirea de-a întări stăpânirea de sine prin deprinderea de-a înfrâna lăcomia. Oamenii sunt foarte plecați la mâncarea de carne, căci ațăță sângele și aprinde patimile. Patima cea mai mare e lăcomia pentru mâncare, e dorința de îmbuibare cu ce s'ar găsi mai bun.

Rari de tot sunt cei nelacomii. În popor lăcomia e îndreptățită ca poftă. Se crede că, de poftă, omul se poate îmbolnăvi, de aici credința că femeile însărcinate, copiilor și oamenilor pofticoși trebuie să le dai să guste din orice fel de mâncări ar ve-

dea. Acestea ne arată firea neimfrănată a oamenilor, precum și înțelepciunea legiuitorilor de-a căuta pe toate căile să-i pună frâu și de a deprinde pe oameni a se stăpâni prin înăbușirea celei mai puternice patimi.

Posturile lucrează asupra voinței și mărește din copilărie puterea de înfrânare, iar aceasta se moștenește și crește din neam în neam.

Da, posturile au putere mare moralizatoare; posturile ajută la înfrânarea tuturor patimilor, căci întăresc voința. Omul, care e destul de tare, să nu-și îndestuleze pofta lăcomiei, va fi în stare să înfrâne și alte patimi.

Copilul învață de mic ascultarea de părinți și legi, cum și stăpânirea de sine. Vede lapte, ouă, carne ori alte mâncări bune, are însă o putere mai presus de toate, care îi stăpânește lăcomia. Cineva spunea cum, fiind copil, a plâns o zi întreagă, fiindcă gustase covrigi cu ou într-o zi de post. Da, formarea caracterului și a voinței nu s'a săvârșit prin vorbe goale numai, ci prin fapte vii, trăite.

După cum un atlet își deprinde și oțelește zilnic mușchii, tot astfel voința, sufletul, apucăturile bune, trebuie mereu deprinse și puse la încercare. Sufletul omului nu se desăvârșește dintr-o dată, ci, ca o clădire uriașă se zidește, punând piatră peste piatră.

Pentru țeară și pentru poporul nostru anul vârstat cu posturile foarte nimerit. Lăcomia e mereu pusă în frâu prin ținerea zilelor de sec și prin posturile cari trebuie și ele ținute. Omul, care-și va înfrâna lăcomia, să va putea înfrâna și dela o mulțime de alte patimi.

Din punct de vedere al sănătății de asemenea e nimerit. Postul mare e la începutul primăverii, când patimile sunt mai vii și mai fierbinți. De oarece oamenii nu se pot nici aici stăpâni de-ajuns, prin mâncarea de post, sângele li se mai liniștește. Putem zice că se mai curăță prin o schimbare de hrană. Azi, doctorii dau la o mulțime de boli hrană numai cu legume, fructe și pâine, mai ales când e vorba de liniștirea simțurilor.

Bine înțeles, când zicem post, nu înseamnă să mănânce cineva numai mămăligă și custraveți ori varză acră. Sătenii gospodari au la îndemână lucruri cu cari se pot hrăni bine: bob, fasole, mazere, linte. Toate acestea gătite cu ulei de cânepă, de sămînți, ori de nucă sunt foarte hrănitore. Pe lângă asta, femeile gospodine uscă vara minătaiei și bureți, au poame păstrate, pe cari le fierb; de asemenea prin unele sate fac și mălăi

și turte amestecate cu dovleac, ori cu cartofi; fac lapte de sămânță de cânepă, fiert cu crupe, așa numita julfă sau julfă. Mai sunt multe alte mâncări de post gătite din agoniseala săteanului și cari sunt nu numai bune la gust, dar chiar foarte prielnice sănătății.

De aici nu urmează că la întâmplări de boală și slăbiciune mai ales când poruncește doctorul, să nu dea copiilor ori bolnavilor lapte, ouă sau carne, dacă trebuie. Noi nu zicem să fie cineva neînțelegător, față de împrejurări, dar nici nu trebuie să se crează că postul e o prostie și că părinții Bisericii, l'au pus numai pre a necăji pe oameni.

Din neam-străneam noi am fost obicinuiți cu postul, ba chiar în câșlegi erau cunoscutele zile de post: Luni, Miercuri și Vinerea în cari, cel mult în câșlegi, era slobod la pește. Dacă adunăm toate posturile și zilele de sec de peste an, vedem că ele sunt mai numeroase decât zilele de fruct.

Aceasta era felul de hrană al părinților noștri și e lucru cunoscut că schimbările de hrană sunt dăunătoare inșilor și ne-au fost dăunătoare tuturor acelor, cari ne-am abătut dela el. Astfel stând lucrurile, postul e bun și sufletește și trupește. Dar trebuie ca oameni să se îngrijească din vreme să aibă cele trebuincioase hranei de post; dar mai trebuie nici să nu fie îndărătnici ci la nevoie să știe că nu e păcat a da bolnavilor și copiilor mici ori slabi lapte și ouă în posturi ori în zile de sec. E mai păcat să-i lași să se stingă, decât să le dai de fruct, dacă e nevoie.

Albina.

Sofia Nădejde.

Monografia bisericii și școalelor române din Făgăraș.

Momente mai însemnate din trecutul bisericii și școalei din Făgăraș, de ambele confesiuni, greco-orientală și greco-catolică.

(Urmare).

Când s'au introdus măsurile metrice în școalele noastre, nu le pricepeau cei mai mulți dascăli. Și puse la ordinea zilei în conferințe, numai învățătorul din Beclean Ioan Ludu le pricepea mai bine, și le propoveduia colegilor săi.

Ioan Dima Petrașcu, directorul școalei „Radu Negru” s'a ocupat, mai întâi cu ideea înființării reuniunii de învățători în țara Oltului în locul conferințelor, prin anii 1870—1874. Acest director și profesor, după cum îi plăcea lui a se numi, a și compus niște statute pentru înființarea „Reuniunii învățătorilor români Gheorghe Lazar” din ținutul Făgărașului.

Ear mai târziu alți învățători mai lu-

Nicolae Albani, dela

școalele grănițarești (căci învățătorii școalelor grănițarești, cu învățătorii școalelor confesionale lucrau pe atunci mână în mână) și alții au compus și votat în adunările generale în 15 August și 5 Febr. 1881, în școala confesională română gr. or. din Făgăraș „Statutele reuniunii învățătorilor români gr. or. din țara Oltului” cari și azi se păstrează în arhivul parohiei române gr. or. din Făgăraș, fiind subscribe de Vincentiu Grama ca președinte și Gheorghe Modorcea ca vicepreședinte, iar de notar a fost Nicolau Aron.

Sau mai ținut conferințe în Făgăraș din 9—14 August 1882 și din 24—27 August 1883. —

Și tot așa își băteau capul învățătorii români, ca să-și facă reuniune în locul conferințelor, până când însuși Conzistoriul arhidiecezan gr. or. din Sibiu, a formulat statute pentru toate protopresbiteratele din arhidieceza Transilvaniei, împărțind teritoriul întregii arhidieceze române gr. or. în districte, — și așa la 5/17 Februarie 1882 s'a votat în Făgăraș „Statutele Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul XI Făgăraș”, care a constat din toți învățătorii români gr. or. din protopresbiteratele Făgăraș, Cohalm și Agnita, sub presidiul provizor a lui Vincentiu Grama, paroh român gr. or. în Răușor și notar provizor Nicolau Aron, învățător român gr. or. în Făgăraș, — cari apoi a și fost aprobate la 29 Noemvrie 1884 de Conzistorul român gr. or. din Sibiu sub Nr. 2668 școlar.

Reuniunea învățătorilor români „Gheorghe Lazar” proiectată, dar nu și aprobată la 1870—1874, apoi „Reuniunea învățătorilor români din „Țara Oltului” proiectată în locul conferințelor la 1880—1884, dar nu și aprobată, la 1884 se aproabă totuși sub titlul de „Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul XI. Făgăraș”. — Cel mai harnic preot român gr. or. în apropierea Făgărașului, când reuniunea de învățători români gr. or. din districtul XI. Făgăraș, și-a început activitatea, era Vincentiu Grama. Pre acela dar la ales reuniunea de primul ei președinte districtual, iar pe învățătorul român gr. or. din Făgăraș Nicolau Aron și la ales de cel dintâi secretar districtual și pe Lazar Comșa, învățător român gr. or. în Mândra și la ales de cel dintâi cassar districtual al reuniunii.

Reuniunea districtuală consta din învățătorii celor trei protopresbiterate: Făgăraș, Agnita și Cohalm, cari formau trei despărțăminte, având despărțămintele președinții lor al Făgărașului pe Nicolau Aron, preot gr. or. în Galați, al Agnitei pe George Borzea preot gr. or. în Covăș și al Cohalmului pe Nicolae Mircea protopop gr. or. în Cohalm.

După-ce cu începutul anului 1885, a venit la Făgăraș, în locul protopopului în retragere Petru Popescu, Iuliu Dan, administrator protopreteral, învățătorii la ales pre acesta președinte districtual în locul lui Vincentiu Grama, care a ramas vicepreședinte districtual, și acum această reuniune bine încheată, s'a început adevărata activitate. —

Organismul Reuniunii învățătoarești era foarte frumos întocmit. Un comitet central (inima) dirigea toate afacerile oficioase. Secretariul districtual al reuniunii, avea foarte mult de lucru, căci lui i să adresau protocoalele adunărilor generale tractuale

(ale despărțămintelor Făgăraș, Agnita și Cohalm), cari la an trebuiau să se țină câte două, lui i s'a încredințat și „biblioteca reuniunii” pentru care purta protocolul deosebit, și secretariul trebuia să poarte grija ca comitetul central, să fie convocat, cel puțin de 4 ori în an.

Agendele secretariului districtual, leau purtat învățătorii din Făgăraș: *Nicolau Aron și Ioan Berescu*, cari s'au distins printr-o activitate intensivă. Acești doi bărbați sub pseudonumele »aleni« au compus și opul premiat de această reuniune „*Religiunea în școlile populare*” după planul Normativului școlar din 1882, aprobat de conzistor sub Nr. 884/893 școl. și recomandat la loc de frunte ca bun manual pentru propunerea Religiunii în școlile noastre de conzistor, (vezi Lista manualelor didactice în calendarul arhidieceșan anul 1912.)

Adunările generale districtuale, ba și cele tractuale erau ambulante.

Adunări districtuale au fost: în Cuciulata la 12 și 13 Octomvrie 1886, în Beclean la 20 și 21 Septemvrie 1887, în Făgăraș la 23, 24 și 25 Octomvrie 1888, în Agnita la 20 și 21 Noemvrie 1889, în Cohalm la 26, 27 și 28 Octomvrie 1890, în Făgăraș la 10, 11 și 12 Noemvrie 1891, în Cincu mare la 8 și 9 Noemvrie 1892, în Cața la 29 și 30 Decemvrie 1893, în Galați la 6, 7 și 8 Noemvrie 1894, în Șulumberg la 10 și 11 Decemvrie 1895, în Stena la 30 și 31 Noemvrie 1896.

Adunări tractuale au fost: în Făgăraș la 21 Februarie 1886, în Făgăraș la 6 Octomvrie 1889, în Făgăraș la 2 Februarie 1890, în Făgăraș la 28 Februarie 1891, în Veneția inferioară la 21 Maiu 1891, în Breaza la 26 Aprilie 1892, în Făgăraș la 25 Aprilie 1893, în Sâmbăta inferioară la 30 Maiu 1893, în Șona la 1 Maiu 1894, în Făgăraș la 1896.

Despre activitatea acestor adunări generale districtuale și tractuale pot vorbi nu-

mai protocoalele luate la acel timp și așternute Conzistoriului. Eu însă voiu aminti numai câte ceva din interesantele excursiuni, rămase de memorie, pe cari le păstrez în toată viața ca suveniri plăcute, și pe cari și eu, dar mai ales secretariul districtual și tractual Ioan Berescu, leau descris în mod poetic în jurnalistica noastră, — mai ales în foaia oficioasă „Telegraful Român” din Sibiu.

Oficiantii mai întâi: președintele districtual Iuliu Dan, protopop vice-președinte districtual Ioan Capătă, învățător vestit în Veneția inferioară la școala capitală de acolo și mai apoi învățător în comuna natală Șona, secretariul districtual și tractual Ioan Berescu și președintele tractului Făgăraș Nicolau Aron, preot în Galați, aceștia mai întâi trebuiau să-și tocmească trăsura cu cai buni, ca se poată ajunge în pace la locul de întrunire (la adunarea reuniunii).

Protopopul Dan își avea trăsura proprie, cu doi cai negri, sprinteni ca doi smei. De aceia în multe cazuri pleca mai târziu la adunarea învățătorescă, și pierdea drumul, mai ales că servitoriul *ungur* nu cunoștea drumurile. Așa a pățit-o la adunarea districtuală de 30 și 31 Noemvrie 1896 din Stena (lângă Cohalm) când călușei îl duse în timp de iarnă pe dealul Felmerului la *Lovnic* și de aici prin păduri atăcat de lupi, abea a putut ajunge la Stena, numai în seara zilei din urmă a adunării districtuale, când preste 100 învățători din protopresbiteratele Făgăraș, Agnita și Cohalm, veseli la masă la banchet, la aclamat: „Trăească învingătorul viforului, zăpezei și al lupilor de pe dealurile și pădurile ardelenice”!

(Va urma).

Nicolae Aron
preot gr. or.

Războiul.

— Anglia a sfătuit guvernele Sofia și București să se înțeleagă grabnic în privința teritoriului cerut de Români la granița dobrogeană. În același timp, Anglia a mijlocit și pe lângă celelalte puteri în același scop.

— Știri sigure daspre câmpul de războiu de peste Dunăre se dobândesc foarte greu, fiindcă Turcii și Bulgarii nu mai lasă ziariști pe lângă oștiri.

Se știe însă că *Adrianopolul* e inconjurat de o armată mare bulgaro-sârbă, care are și tunuri cari bat cetatea de mai mult timp. Dușmanii au aprins multe case și au dărâmat și niște geamii.

Sucri Pașa, comandantul turc, a telegrafat că nu va preda nici mort cetatea.

Turcii dela *Ceatalgea* au înaintat spre *Surgunkioi*, silind pe bulgari să se retragă spre *Ciorlu*. Turcii au ocupat localitatea *Ormanli*, pe care au întărit-o. Și bulgarii au întărit niște dealuri spre apus de *Sofas*.

În peninsula *Galipoli* s'au dat lupte mari între turci și bulgari. Pierderile se ridică la 20.000 morți și răniți, fără a se putea ști de partea cui e biruința. Locuitorii din orașul *Galipoli* și răniții turci au fost trecuți peste mare în Asia.

La *Scutari* se urmează lupta între sârbo-muntenegreni și turci. Dacă cei dintâi au pierdut mulți oameni la *Bartuniol*, în fața *Scutarilor*, apoi și turcii au pierdut, voind să ia acel fort înapoi.

Dușmanii turcilor se pregătesc de noi lupte la *Bredia*, unde au adus tunuri mari.

Grecii învinși la fortul *Bizani* din fața *Ianinei* și la *Corița* în Albania, nu și-au pierdut cumpătul, ei se pregătesc de noi lupte.

În Albania, albanezii au format o mulțime de bande armate, cari atacă oastea sârbească ce a năvălit acolo.

Lângă masa aurită de șah ședea Filip, puternicul rege al Spaniei, în fața cu el Lopez, spiritualul regelui. Înapoia regelui erau lacheii curții.

Conversația după datinile de atunci era foarte restrânsă și să mărginea numai la nește răspunsuri forțate oarecum; poziția dealtecum, încă era foarte presată, cașicum cei de față ar fi simțit ceva pericol, ce să apropie.

— Șah regelui, — zise Lopez, ducând înainte un șpion.

— Astăzi ear am o zi rea, sunt distras — observă regele.

— Iarăși e șah — îi zise Lopez.

Regele mânios a pus mâna pe un tun ca să se scape de șah, când să deschid până în părete ușile salei și în prag a apărut un om înalt, cu barba zbârlită, era călăul regelui.

Curtenii s'au dat la o parte, regele apoi i-a făcut semn călăului să se apropie.

— Ei, ce e? — îl întrebă Filip — ai ezechutat osânda, așa cum ți-am demandat eu?

— Maiestate. — răspunse călăul înghenunchiând, — condamnatul să provoacă la drepturile lui de nemes, de grand spaniol și ca unul, în a cărui vine curge sânge de *Hidalg* și nu se lasă să fie spanzurat.

— Așa e, bine s'a folosit de apucături — zise curtenii. Noi avem drepturi și pri-

Geografia vieții.

Cel mai vechiu continent este: „H a o s u l” inconjurat de toate părțile de cel mai profund și nemărginit ocean: „M o a r t e a”, acest continent se compune din trei state mari și anume: „*Trecutul, Presentul și Viitorul*”, dintre care numai *Trecutul și Presentul* au putut fi străbătute, cercetate și cunoscute de toată lumea, iar statul „*Viitorul*” n'a putut să fie cunoscut și străbătut de nimeni până acum, din cauza deșilor și nenumăraților săi codri. Acest continent ca și celalalt este muntos, cel mai înalt munte este: „*Stima*”, cu culmea sa cea mai înaltă: „*Fericirea*”, unde se afla unica dar încântătoare poiană „*Mulțumirea*”, și aceasta la rândul ei are un vârf la care nu te poți urca fără ajutorul unui funicular: care se numește „*Cinstea*”, acest funcionar plecă dela localitatea „*Ocașunea*”, unde se află și renumita stațiune balneară „*Geniul*” cu apa sa minerală dătoare de viață „*Cultura*”, acest funicular se urcă la îndepărtata înălțime a muntelui „*Stima*”, urcarea lui însă depinde de locomotiva nu-

mită: „*Succesul*” condusă de cătră mașinistul „*Bogăția*”, iar în urcarea sa trece pe lângă dealul „*Invidia*”, până la muntele „*Nemulțămirea*” de unde ea să poată ajunge la cea mai înaltă culme: „*Fericirea*” trebuie să urce părțile grele: „*Credința, Adevărul, Așteptarea, Dreptatea, Inocența și Pietatea*”, prin canalul: „*Pocăința*”, în *Marea Uitărei*, care este în legătură directă cu oceanul: „*M o a r t e a*”, iar parte se scurge prin canalul „*Imaginația*” în *Golful suferinței*, care are comunicație cu oceanul *Moartea* prin strămoarea „*Ignoranța*”, în canalul *Imaginația* se află portul „*Mormântul*”, cel mai principal port al oceanului „*Moartea*” renumită în toată lumea pentru imensele sale depozite de suflete amărate.

Sibiu, Februarie 1913.

D-soura Cincilica Grama Cordescu.

Joc de șah în temniță.

(Povestire istorică, spaniolă).

Traducere de Crin.

Era o dimineață frumoasă. Soarele lucea blând peste grădina *Escorial* și prin ferestile palatului regal, acoperite cu perdele de barșon, pătrundea un strop argințiu de raze.

Un vapor turc, al cărui comandant primise poruncă să ajute coborârea pe uscat a trupelor venite la Midia, s'a împotmolit în Marea Neagră. Se crede că vasul este ca și pierdut.

— În Mexico s'au dat lupte între poporul răsvrătit și între trupele guvernului Președintele țării Madero, și-a dat demisia.

DIN ROMÂNIA.

— A. S. R. Principele Nicolae a plecat în străinătate și va sta câteva timp la Nissa.

— În urma propunerii d-lui C. C. Arion, Camera n'a ținut la 5 Februarie ședință, în semn de doliu pentru moartea lui Alex. Djovara, fost deputat.

— La Sf. Mitropolie din Iași s'a săvârșit la 4 Februarie un parastas pentru odihna sufletului regretatului Spiru! Haret-Serviciul religios a fost oficiat de I. P. S. Mitropolitul Pimen, care a rostit o cuvântare despre meritele și munca desfășurată de defunctul bărbat.

— D-l Nicolae Iorga, a vorbit la Academia Română despre „Epitrahirul lui Alex. cel bun“, a cărui fotografie se află la Academia Română și despre »Ucraina Moldovenească«. Prin această provincie, d-sa înțelege provincia căzăcească de peste Nistru. În veacul XVII-lea era o provincie puternică; apoi ajunge a fi împărăția între popoarele vecine. Ajungând sub Turci, aceștia fac stăpânitor al ținutului pe domnul moldovean Duca Vodă. D-l Iorga arată motivele care au îndemnat pe Turci să dea Ucraina Moldovei și în ce chip a stăpânit Duca acest ținut.

Banca Doljului din Calafat a donat suma de 10 000 lei pentru propășirea flotei naționale. Onoare conducătorilor băncii!

— La Berlin s'a dat la Palatul Imperial un prânz în onoarea A. S. R. Principei Carol, reprezentantul M. Sale Regelui la botezul nepotului M. S. Impăratului Germaniei.

vilegii deosebite și deși condamnatul e vinovat de lesa maiestatică, totuși pe un grand spaniol nici un rege nu-l poate condamna la ștreang.

— Cine este acela, care îndrăznește să lucreze în contra hotărârilor mele și cearcă a-mi contrazice? — zise regele mănios.

— Eu sunt acela, Don Diego, conte de Valencia! Iubirea de adevăr a Maiestății Tale și drepturile noastre sunt indispărțibile; dar afară de aceea mai pretindem, ca să-l pregătească pentru drumul ultim nu un preot de rând, ci un episcop.

— Drepturile și privilegiile noastre! — au strigat granzii și și-au pus pălăriile pe cap*).

— Mă jor pe osămintele lui Campeador, pe bunătatea sf. Iago, că până nu vor aduce înaintea mea capul trădătorului, până atunci nu voi mânca nimica. Don Guzman trebuie să piară. Don Diego are drept, iubirea de adevăr a regelui e și fericirea poporului. Dar de unde voi aduce un episcop? Preotul curții mele, episcopul Segoviei, a murit în săptămâna trecută și nu ma'm îngrijit de urmaș. Dar mă voi îngriji și de asta, lată mă folosesc de drepturile mele — și cu asta s'a întors spre Lopez, care se uita încă tot distras la tabla de

E un drept vechiu a granzilor spanioli, ca pot sta cu pălăria pe cap și în fața regelui.

NOUTAȚI.

— **Crzică în minister.** Precum scriu ziarele contele Zichy János, ministrul de culte și instrucțiune publică, a fost primit Luui în lungă audiență din partea Maiestății Sale, în Viena, și cu ocaziunea aceasta domnul ministru și-a înaintat demisia. Însă contele Zichy nu a desmințit știrea despre demisionarea sa, ea este a se considera de adevărată

— **Denumiri.** Protonotariul consistorial Pr. On Iuniu Brut Micu a fost constituit și Director al Cancelariei Metropolitane. Clarisimul dr. Alexandru Nicolescu, profesor de teologie, a fost numit secretar metropolitan și asesor konzistorial, iar în locu i a fost numit de profesor la teologie Clarisimul dr. Ioan Coltor, revizorul arhidiecezan, în Blaj.

— **Denumire.** Preasfințitul Episcop Valeriu a făcut următoarele numiri: Reverendissimul d. canonie Dr. Jacob Radu a fost numit vicar general episcopesc. Preaon. D. Teofil Crișan vicar foraneu al Hațegului și Cl. D. dr. Iuliu Hosszu secretar episcopesc și asesor Consistorial, în Lugoj.

— **Denumire.** Dl Constantin Belbea ofciant la judecătoria cercuală din Făgăraș, a fost denumit din partea Ministrului de justiție, de conducător la cărțile funduare din loc. În persoana d-lui Belbea, ofciul cărților funduare a câștigat un ofciant activ, drept, conșciențios, punctual și foarte prevenitor. Poporul nostru român, care are atât de multe daraveri cu cartea funduară, asemenea numai bucura să poate de aceasta prea nimerită denumire, — căci dl Belbea ca român, cunoaște bine nevoile economilor noștri, și le știe da deslușiri bune și corecte și sfaturi folositoare.

Îl felicităm din inimă!

— **Familiele rezerviștilor ajutorate.** Consiliul de ministrii a hotărât, ca în vederea împrejurărilor extraordinare sub cari

au fost chemați la exerciții de arme rezerviștii peste timpul îndatinat să se dea un ajutor convenabil familiilor acestora rămase fără sprijin. Mărimea ajutorului încă nu e fixată, dară ministrul de honvezi a și trimis tuturor oficiilor interesante un circular în care îndeamnă ca în curs de 15 zile se conscrie toate familiile, cari cer acel ajutor. Acela care nu se prezintă în aceste 15 zile nu va fi împărțit de ajutor.

Ajutor va căpăta numai acea familie care va dovedi, că tocmai capul, care o susține e chemat la arme. Oficiile comunale dacă cunosc deaproape împrejurările celor interesați nu au să ceară documente specifice pentru aceasta.

Atragem atențiunea preoțimei noastre, ca să intervină în interesul sătenilor noștri acolo unde e lipsă.

— † **Teodor Vancea**, ampoiă comitatens după un morb lung și plin de suferință, împărțit fiind cu sfințele sacrameente ale muribunzilor și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 25 Febr. n. la 3^{1/2} oare după amiază în anul 53-lea al vieții și al 5-lea al fericitei sale căsătorii de a doua. Osămintele scumpului defunct sau așezat spre vecinică odihnă Joi în 27 Februarie n. 1913 în cimiteriul bisericei gr. cat. române din Diciosânmărtin. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Hoți îndrăzneți.** În Dumineca trecută ziua după amiază, când puicelul să plimba pe stradă, niște țigani hoți au intrat în curtea fostului comersant Hodiș, și cu o îndrăzneală cutezantă au strâns, bucate, mărfuri și tot ce au atlat în curte, și punându-le pe căruța ce aștepta înaintea porței, în piața cea mare a Făgărașului. Până să prindă de veste stăpânul, țiganii sau făcut nevăzuți. În urma cercetării poliției din loc, hoții au fost descoperiți. Fac parte din cunoscuta bandă de hoți din comuna învecinată Galați. Au fost deținuți și dați pe mâna judecătorei.

șah: „Don Lopez! episcop de Segovia — continuă regele — scoală-te și ocupă-ți scaonul de episcop. Părintele nostru cel mai sfânt, desigur că o va lăsa de bună hotărârea mea?”

Curtenii au rămas înmărmuriți, după aceea la semnul ce li s'a făcut, au plecat. Regele s'a retras în odăile lui.

S'au deschis ușile temnițelor și au intrat Don Lopez și călăul.

— Trei oare și-a dat Maiestatea Sa pentru mărturisire, până atunci vreau să rămân neconturbat — zise episcopul cătră călău. Fernando Calvarez, călăule, prin asta te provoc, să te depărtezi!

Călăul a plecat, Don Lopez însă s'a apropiat de cel condamnat.

— Don Guzman! Duce de Caltrava! Nește datorințe triste mă aduc înaintea Alteței Tale — începu Lopez — Maiestatea Sa m'a denumit episcop de Segovia și în aceasta demnitate mă înfățișez înaintea D-tale, ca să te pregătesc la drumul ultim. Sunt convins din adâncul inimei mele, că Alteța Ta e nevinovată, precum și de aceea, că urmașii Guzmanilor nu să pot dimite la așa fapte, la trădare de patrie și de neam. D-ta prințul meu, ai căzut pradă mișeliei lui Don Ramirez, el a fost acela, care imitându-ți scrisoarea, le-a scris Francezilor o

epistolă secretă. Și toate astea le-a făcut pentru Donna Estella, cea mai elegantă și frumoasă femeie din Spania.

— Așa e! îi răspunse prințul supărat Don Ramirez întotdeauna mi-a fost un dușman ascuns, o frică fără de margini l'a condus la trădare. Și când Maiest. Sa regele mi-a aruncat în față acuza dejositoare, m'am supărat așa de tare, că mi-am ținut de un lucru sub demnitatea mea să mă apăr. Acum m'am liniștit și în imposibil. Danna Estella e promisă lui Don Ramirez, fără de ea viața mea și-așa n'are nici un scop. Indeplinește-ți așadar sfinte Părinte datorința!

Don Guzman s'a mărturisit din toată inima și cu frică și cu cutremur a primit trupul Domnului.

— Mai avem încă două oare în cap, — zise preotul, — eu nu te voi părăsi pe D-ta nici în minuta ultimă.

— Ce schimbări s'au ivit în decurs de două zile — continuă prințul — alaltăeri eram în societatea d-tale la palat. D-ta jucai șah, ear regele răzîmându-se de umărul meu, să uita cum jucați. Drept a avut Cervantes, când a afirmat, că viața nu e altceva, decât un simplu joc de șah. Dacă moartea îți dă matt, atunci s'a gătat partia, regele, regina, șpionii, pionerii ajung în mormânt.

— Intr'adevăr drept are Cervantes, —

— † **Necrolog.** Subscriși cu adâncă durere anunțăm încetarea din viață a iubitei noastre mamă, soră, bunică, cumnată și cuscră, *Vad. Sara G. Comăniaru n. Odor*, întâmplată Miercuri în 26 Februarie n. a. c. la 12 oare din zi, împărțită fiind cu Ssftlele Sacramente, după lungi și grele suferințe, în etate de 62 ani și în al 6-lea an al văduviei. Osămintele neuitatei defuncte sau ridicat din localul școlii gr. cat. Vineri, în 28 Februarie st. n. a. c. la 2 oare p. m. și sau depus spre vecinică odihnă în cimiterul gr. cat. din loc. Fieți țărâna ușoară! — Jalnica familie.

— Testamentul lui Leon Tolstoi.

Înainte încă, de a crede lumea, Tolstoi deja se ocupa cu gândul de a-și face testamentul. În carnetul lui deja în 27 Martie 1895 a însemnat planul testamentului. Despre toate astea lumea n'a știut însă până acum. De curând s'a publicat în foaia rusească „Utro Rossiya” testamentul marelui scriitor rus grof Leon Tolstoi:

1. Acolo să fiu înmormântat unde voi muri și să fiu înmormântat în partea cea mai ieftină posibilă. Dacă voi muri în oraș înmormântarea mea să fie, ca a unui cerșitor. Să nu să împrăstie pentru mine flori, să nu să rostească vorbiri, și dacă să poate să fiu înmormântat fără de cântece și preot. Contra acestor din urmă dacă ar avea ceva de obiecționat, atunci fie și preot și cântece, dar toate să fie foarte simple și cât să poate de efin. 2. Despre moartea mea foile să nu scrie necroloage. 3. Cu revizuirea scrierilor mele încredințez pe soția mea, mai departe pe Certcov, Grige, Strackaun și pe cele două fete ale mele. Dela aceasta îi eschid pe fii mei. Nu pentru aceasta, că doar nu i-ași iubi, dincontră îi iubesc foarte mult și ei mă iubesc, dar nu-mi cumosc gândirea mea, așadar ușor ar putea lăsa afară unele părți și ar lăsa poate unele lucruri, mai puțin salutare. Din însemnările făcute în carnet în juneție, să

se șteargă, tot aceea ce ar putea supăra pe altul. Certcov mi-a promis-o asta și mă încred în omenia lui. Carnetul meu scris în juneție nu aceea vreau să-l ascund dinaintea lumii, cașicum mi-ar fi rușine de faptele mele. Dealtcum să rămână carnetul așa cum e. Oamenii cel puțin vor vedea, că D-zeu nu m'a părăsit nici în tinerețe și la bătrânețe m'am întors la el. Toate ăștea nu le scriu în credința aceea, că scrierile mele ar avea o deosebită însemnătate, știu, că după moartea mea toate scrierile se vor publica și și celei mai neînsemnate vor căuta să-și deie o deosebită importanță. Dintre mai multe scrieri numai acelea să se deie publicității, cari pot fi de folos omeniei. 4. De dreptul de proprietate a scrierilor mele mai recente, urmașii mei să abdică pentru binele societății. În testament n'o pot lăsa, asta dar îi rog la asta. Bine ar fi dacă va fi așa și dacă n'o vor face asta, atâta însămnă, că încă nu-s destul de cumiți. Cea mai dureroasă amintire a mea e, că în ultimii zece ani mi-au vândut cărțile. 5. În fine îi rog pe toți aceia, cari îmi aprăjin mie, să nu mă laude.

— **Grevă generală** să pregătește din partea lucrătorilor în toată Ungaria, la Făgăraș încă sau putut vedea în limba română afișate pe pereți mai multe apeluri.

— **Pentru 8 coroane o viață de om.** Precum scriu foile, lângă Orșova s'a întâmplat un caz tragic și de condamnat, Sâmbătă dimineața în 22 Februarie, un om tinăr cu stare bună, cu numele Lazar Sârbu, mergea la Orșova cu un car de lemne, cu doi boi buni. Pe drum îi ies înainte executorul cu doi gendarmi, ca să secvestreze cei doi boi, pentru 8 coroane, pedeapsă de privilegiațiune de pădure. Omul cu vorbe bune le-a zis să-i dea bună pace să meargă la Orșova, ca să-și vândă lemnele și pe ameazăi vine acasă, și din prețul lemnelor va plăti pedeapsa de 8 coroane. Dacă asta nu-i mulțumește să poștească a merge la casa lui, și să secvestreze 2 vaci

și vreo 40 capete de oi. Teribilul executor însă nu a cedat și astfel s'a iscat ceartă între ei. Gendarmul cu soldatul de lângă el ca să-și facă praxa, fără motiv legal s'au folosit de armă, și cu baioneta l'au străpuns pe dindărăt în inimă, pe sârmanul român, care a căzut mort la pământ. Cadavrul a stat în drum 24 de oare până ce comisia învestegătoare a ești la față locului. Pe bietul nenorocit îl deplânge soția (binecuvântată) și doi părinți bătrâni, cărora le era toată speranța în viitor, care le câștiga pâinea de toate zilele. — De bună seamă că tot împenații vor avea drept, rămânând nepedeșiți, — iar biata familie nefericită. — Ca la noi, nicăiri!

POEZII DIN POPOR.

Culese de **Anicuța Pușcariu**, din Comăna de jos

De m'aș putea bade face
Floricea 'n calea ta
Să văd cum ți-e inima
Mai gândești la min' ori ba,
— Ori că ți'ai găsit alta.

Foaie verde de cicoare,
Câte flori sunt pe sub soare
Toate-s vesele și'n floare,
— Nu-ma floarea crinului
Șede-'n calea vântului,
Și vântul că mi-o rupea
Și ne'a stricat dragostea...

Foaie verde lemn frunzos,
Trece vara timp frumos
Și bădița-i mănios
C'o auzit vorbe multe
N'am lăsat să mă sărute.

După dor vine senin.
După dragoste supin,
După ploaei, vine vânt,
După dor... vine urât

Veseli luna sora,
Și tristă-i inima mea,

dar în momentele acestea serioase ne-am putea cugeta și la altceva.

— Și Sfinția Ta întotdeauna a fost un admirator sincer a jocului de șah, doar chiar d-ta mi-ai inoculat patima acestui joc.

— E adevărat! Eu te-am învățat Alțeta la unul din celea mai nobile jocuri. Dar și sunt mândru pe învățacelul meu, așa de bine nici regele nu să știe juca.

— Mi-a venit în minte o idee splendidă — strigă prințul, — să mai jucăm o ultimă partie.

— În clipa asta serioasă! La ce te gândești Alțeta?

— Asta mi-e ultima dorință, pe care dacă mi-o denegă Sfinția Ta, atunci chiem de pe acum călăul, să isprăvească odată cu mine! altcum cum să-mi petrec mai bine ciasurile ultime? Mor ca tânăr, abia sunt de douăzeci și patru de ani, păcat numi apasă sufletul, vreau să trec ușurat din lume.

Episcopul a scos din buzunar o tablă mică de șah și punându-o pe masă zise: Începem așa-dar, d-ta pășești întâi.

Era o scenă într'adevăr emoționată să vezi jucând șah, în clipa hotărâtoare a morții, pe prințul și pe preotul, care îl mângăia.

Episcopul pătruns de seriozitatea clipei și muncit de dureri sufletești, s'a jucat cam confuz, cu atât mai isteț a jucat prințul; cași cum ce-i pasă lui de clipele ulti-

me ale vieții; acum înaintea lui, tabla de șah era lumea.

Era cât pe aici să câștige. Mai lipsea o mutătură și partea era câștigată.

Dar la asta și în episcop s'a trezit patima înăbușită. Cu o mutătură dibace a delăturat pericolul și acum a continuat jocul cu o pasiune îndoită de puternică. Rezultatul încă tot nu era însă decis.

Iarăși să deschid ușile temniței, în ușă a apărut Calvarez, călăul regelui și ucenicii lui.

Ei însă nici nu i-au observat, fiind cufundați cu totul în joc.

Omul legii mirat să uita la scena aceasta și câteva minute a stat la îndoială, că oare ce-i de făcut, dar după aceea apropiindu-se de prinț îi zise:

— Prințul meu! a trecut celea trei oare, trebuie să ezece sentința.

— Nu să poate, — strigă prințul — trebuie să gat partea asta de șah.

— În numele legii asta n'o pot permite.

— Poruncii împăratului mă plec, dar partea trebuie să o joc până în capăt. În asta nu mă poate împedeca nime, — strigă prințul.

— Eu trebuie să îndeplinesc porunca împăratului. Dacă Alțeta Ta nu cedezi, trebuie să mă folosese de forța brutală, zise călăul.

— Nici forței brutale nu cedez. Legați-mă, dar capul meu nu-l plec sub bardă, până-când nu gat partea.

La asta a intervenit și episcopul. Era cât pe aici să se apuce de hărțueli.

— Stai! îi strigă episcopul — nu ți-e iertat, să mai faci un pas înainte.

Barda călăului s'a lăsat în jos, ear călăii s'au dat la o parte.

Și după asta s'au putut juca în liniște mai departe, cu o pasiune îndoită.

A trecut și ceasul al patrălea. Prințul cu o mutătură isteță i-a dat matt episcopului. Partia s'a gătat.

— Și acum fie voia Maiestății Sale, — zise prințul, plecându-și capul sub barda călăului.

Câteva clipe au mai urmat și trebuia să cadă capul prințului Don Guzman de Caltrava; dar în clipa următoare s'a auzit un zangăt de săbii pe treptele temniței. Barda călăului s'a dat laoparte.

Ossuna, cancelariul regelui, a intrat iute în temniță. „Lădat să fie Atotputernicul D-zeu! prințul mai trăește, Provedința divină nu l'a lăsat să piară”, — strigă cancelariul, Don Guzman! Duce de Caltrava! Maiestatea Sa te-a agrățiat! Vin-o îndată înaintea feței lui!

Și prințul, care a stat așa de liniștit în fața morții, la vestea agrățierii a leșinat.

Dragă-i lumea printre stele
Săfletul-mi-e plin de jele-

Bădișor mustață neagră
Fostu-țam odată dragă
Și-mi scriai mereu scrisori
Ne-a despărțit doi ficioři
— Doi ficioři pretini cu tine
Nu le-ar da D-zeu bine.

Excelsior!

Aviatorului A. Vlaicu.

Birutor te urci în largă zare
Sfidând și cer și ast pământ de tină!
Genu, menit s'aprinzi cu a ta lumina
Un soare nou în luminam de pierzare!

Și cum pe fruntea mândră îți îmbina
Cununi de foc și-argint eternul soare —
Te judecă arbolu ca pe ori și care
Iar nouă sufletul ni se însenina!

O urcă sus! Mai sus! Și du în lume
Al nost avânt — Tu mândra noastră
[foare
„Tu“ ne ridici spre o farmă epocală!

Și-așa birutor cum urci văzduhul
Ne învești, ca să privim și noi spre
[soare...
— Simbol etern de muncă și nălțare...

V. Băeșteanu.

ECONOMIE.

Mulsul vacilor.

Sunt unele țări, cari mai toată bogăția ce o au, o scot din lapte, viței, unt, caș și alte produse ce fac

din laptele vacilor, cât preț pun străinii pe lapte, cum să trudesca a face un câștig cât mai mare. La noi, nici când nu sau căutat laptele mai mult ca acum și cu atât mai mult se va căuta laptele în viitor.

Despre neamul francesilor se spune, că după mâncare, în loc de vin, beau lapte, iar de cină, mănca unt cu zahar zdrobit. — Ne întrebăm, oare nu vom ajunge și noi odată astfel de vremuri?

Toate semnele de până acum, ne fac a crede, că nu mult se va mâna și vacile vor aduce un venit mare țărănilor și economilor noștri. Este așa dară grija noastră, ca să avem pe viitor cât mai mult lapte. Prin aceea, că mulgem tot laptele din uger, ajungem la lapte mai mult, și la un folos mare atât în bani, cât și în hrană.

E foarte bine, că dacă mulgi vaca bine, fără să lași în uger lapte, unele vaci prin aceasta își înmulțesc laptele.

Cum să înțelegem noi lucrul acesta?

Ugerul poate fi gras și cărnos, dar la pipăit moale, ca buretele. Ugerul este o parte, un organ străbătut, cruciș-curmeziș de o mulțime mare de vine, în care curge sânge mult. Causa este știută, că laptele să face din sânge. Așa a tocmit Dumnezeu ca ugerul să poată scoate din sânge toate acele materii, cari se află în lapte, și să le adune în sine, ca prin aceasta să aibă din ce a se hrăni vițelul.

Era lipsă de aceasta, pentru-că vițelul când e mic nu poate rumega, ci numai bea. Laptele conține toate acele materii, cari sunt de lipsă pentru ca să ție viața vițelului, pentru ca să crească și să se întărească. Vițelul sugă laptele. Să știe, că mama acelu vițel își înmulțește mai tare laptele, al

cărui fiu (vițel) o sugă mai bine își înmulțește laptele numai atunci, dacă are hrană bună și îndeajuns.

Așa au ajuns unele vaci, a strânge atâta lapte în uger, încât le curge laptele de sine, așa s'au convins oamenii, că ar fi bine să mulgă vacile mai de multe ori pe zi, pentru că laptele este o hrană bună la casă.

Multă vreme și-au bătut oamenii capul să ajungă la lapte bun și mult, iar azi au ajuns la convingere, că laptele dela vaci nu ne mai ajunge, așa că să trudesca unii a face lapte cu mașina din plante. Dar nu credem, că vor ajunge scopul. — De aici putem vedea câtă lipsă este de lapte.

Pe lângă cele de mai sus trebuie însă să știm, că prin mulgerea deplină fără a lăsa un strop de lapte în uger, prin care facem ca ugerul să lucreze mai tare. Lucrul să pricepe așa, că mulgând bine ugerul, lăsăm și vițelul să sugă tot ce mai rămâne, prin care să face ugerul de tot moale, iar de alta parte dacă dăm o hrană bună vacilor, în ugerul gol să sloboade mai mult sânge, iar aceea parte a ugerului, care desface laptele din sânge, prin mulgerea deplină să golește chiar de tot, așa că nici un strop de lapte ce ar fi rămas după mulsul rău, nu o împiedecă de a scoate cât mai mult lapte din sângele ce să sloboade prin vinele ugerului. Cumcă lucrul acesta este așa, să poate vedea de acolo, dacă mulgem vaca de trei, sau de mai multe ori pe zi, atunci la toate mulsurile împreună ajungem la mai mult lapte ca și atunci, când mulgem numai odată, sau de două ori. Și dacă totuși cei mai mulți oameni numai seara și dimineața mulg, aceasta o fac, de o parte fiindcă atunci au mai multă vreme, de alta parte laptele ce trece peste 2

S'au deschis ușile salei de tron, Filip al doilea, sumețul rege al Spaniei, înconjurat de curtenii lui, stătea pe treapta cea mai de jos a tronului.

Să dau la o parte perdelele cu ciucuri de aur și iată întră Don Guzman, prințul de Caltrava, condus la braț de episcopul de Segovia.

Regele i-a întâmpinat în ușe, prinzând apoi pe prinț de braț, la condus înaintea tronului, după aceea a zis: Scumpii mei supuși! Bunătăți fără de margini a Atotputernicului Dumnezeu i-a plăcut, că dreptatea în elipa ultimă totuși a apărut și cel nevinovat a fost salvat. Fiindcă trebuie să știți, că nu Don Guzman e vinovatul, ci Don Ramirez. Miguel, credinciosul meu aprod a aflat o scrisoare, în care Ramirez e calificat de trădător și anarhist. Uitați-vă numai! Ramirez și-a mărturisit deja păcatul, precum și aceea, că trădarea a comiso din jaluzie față de Donna Estella. Prințule! Donna Estella earăși e a ta, cununia o veți ținea în palatul meu. Și acum domnii mei, să ședem la masă, Don Guzman, de-a dreapta mea. Dar mai întâi să ingenuchiem înaintea icoanei Preacuratei Vergure Maria și să aducem prinosul nostru de mulțumită. Mult înduratului Dumnezeu, pentru mântuirea într'un mod miraculos a ducelui de Caltrava.

Choba, 1913.

Misoginul

— Roman italian. —

(26).

Trad. de Crin.

(Urmare).

Deodată Melania întrerupse liniștea și-l întrebă pe conte, cum s'a întâmplat, de s'a plimbat chiar pe timpul acsata pe țârmurul lacului.

Imberido i-a răspuns, că donna Marta e bolnavă și a început să vorbească și pe mai departe despre bunica lui, dar așa, că în vocea lui să putea vedea iubirea nefermunită, ce o are față de ea.

Când Aurel a tăcut, Melania îi zise:

Cât de mult iubești d-ta pe bunica d-tale? Nici când n'ași fi crezut, că d-ta poți nutri un simțământ așa de adânc. Îți mărturisesc, că eu aveam alte convingeri despre d-ta. Și aceasta convingere greșită a mea, acum mă îmbucură...

După aceea iarăși a tăcut și Melania care până acum și ea lopăta, deodată le-a lăsat din mână, s'a dat înapoi și observă:

— Sum obosită.

S'au întors înapoi, întâlninduse cu barca d-nei Borș. Pe drum înspre casă vorbeau veseli vioși.

Era seara târziu, când Aurel s'a întors acasă, în vechea mănăstire. Mai întâi s'a uitat puțin în odaia bunicii lui și a vă-

zut, că se simte mai bine. După aceea s'a dus în odaia lui și a încuiat ușa.

A deschis fereastra și inspira aerul răcoros de vară. Ce seară frumoasă de vară! Ii venea câte odată a radeși sa trezită în el nește simțăminte, pe cari până acum nu le avuse nici odată. Totuși un simțământ intern mai puternic, decât toate îi șopti la ureche: Fugi, refugiază-te...

Și a adormit în visări dulci și senine.

Când sa trezită din somn soarele era deja sus. Acum îi jena lumina soarelui ce năvălea cu vâpae prin geamuri.

Dupăce s'a îmbrăcat s'a dus în odaia bunicii lui. Bătrâna contesă ședea înaintea oglinzii, până-ce Camilla îi pieptena pletele lungi argintii. Contesa și Camilla radeau, așa că nimenea nu putea zice, că aseară a fost bolnavă. Aurel sa așezat pe un scaon lângă bunica sa, un timp a mai cercet să caute vre'o temă de vorbit, dar n'a aflat. Și atunci mirat a constatat în sine, — ceea-ce nici nu o putea nega, — că a trecut prin mari schimbări. Totul s'a schimbat în el, modul de gândire, voința concepția ce o are față de lume. În fine doar era un om, care se cugetă, care are un intelect mai superior și a început a să cugeta în sine, ce urmări vor avea aceste schimbări, pentru el? Și propriaminte aceasta a fost întrebarea cea mai de frunte, cu care sta în față.

Să mai continue oare jocul ăsta, sau

mulșuri, nu plătește atâta, ca să poți lăsa alte lucruri, mai prețioase.

Din aceasta vrem să se știe că este foarte greșită credința acelor, cari evând câte o vacă slăbuță de lapte, pe cari o mulg numai odată, sau tot a doua zi, pentru că astfel să capete lapte mai mult. Sunt unele vaci, cari după o mulgere deasă, la început dela o vreme încep a slobozi laptele, iar altete soiuri se trag dela părinți rai de lapte, sau poate că vre-o boală de uger întâmplată i-a săcat izvorul de lapte, astfel de vaci, trebuiesc îngrașate și vândute.

Urmează de aici, că dacă vom încerca să aflăm, că oare soiul, mama vacii a fost bună de lapte? Și că tata ei să trage dela o mamă bună, putem trage nădejdea, că vacile noastre vor fi bune de lapte, să înțelege, că să cere, să le dăm o hrană bună și în măsură de ajuns, că numai în acest chip ne poate da și vaca lapte de ajuns.

Gh. Chelemen.

Semințele pentru sămănat.

Pentru sămănat se aleg semințele cele mai mari și mai grele, cu ajutorul unui ciur anumit. Purtând semințele în ciur și scuturându-le, cele mici vor trece dincolo, iar cele mari vor rămânea înăuntru. Pe acestea să le sămănam.

Semințele mari incolțesc și se coc înaintea celorlalte, iar boala cărbunelui nu le atinge ca pe cele mici. Afară de aceasta și boabele din ele sunt în număr mai mare decât cele ieșite din semințele mici.

Purecile Ovăsului.

Purecile ovăsului (*Aphis avenae*) e o specie de purece care trăește pe ovăs și care în primăvară face stricăciuni mari, recoltelor de ovăz. Acest purece atacă deopotrivă săcara, orzul și grâul de primăvară.

să'l lase baltă? Să fugă din locul de pierzare și să se ferească de copila aceea, cum a făcut acel... celalalt despre care Melania, ni a vorbit atâtea. S'o iee de soție? Să-și împartă cu ea viața și numele? Asta ar fi prea mult.

După aceea familia. E deamnă oare familia Borș, ca să se unească laolaltă cu familia lui prin legături de căsătorie? Familia Borș intru început a fost săracă și numai atunci au ajuns la o stare mai bună după-ce inginerul a ajuns administratorul moșiei marchisului.

Au doară Borș prin muncă cinstită a ajuns la averea aceea? Dar dacă nu? Dar s'a înavuțit cu înșelăciuni, fiind că e zgârcit și cămătar? Asta ar însemna împlinirea cu vârf a visurilor lui, dacă pe fată-sa ar lua-o de soție un om din elita magnaților. Dar el, grof Aurel Imberido, să poate să facă lucrul acesta? Să poate oare vinde pe sine? Și dacă ia de soție pe Melania, căsătoria lui n'ar avea alt aspect, decât acela, că s'a slobozit la târguială el și și-a vândut escendența familiară.

Îl cuprinde o întristare adâncă.

(Ya urma).

Ca și purecele grâului (*Aphis granaria*), acest purece, în forma lui *apteră* (fără aripi), e lung de 2—3 milimetri. Culoarea lui e verde negricioasă. Ochii, extrămitățile antenelor și cornițele sunt negre. Ciocul negricios.

Sub forma *aripată*, insectul are capul și pieptul de culoare, care bate în roșu, abdomenul (burta) verde, aripile au o bandă negricioasă.

Insectul stă nemișcat pe spicul ovăsului dela jumătatea lui Mai, până în Iunie suge seva și stânjenește creșterea bobului.

Nu se cunosc mijloace pentru a ne scăpa de acest mic insect. S'a văzut însă un inamic natural al său, un icneomonion — *Aphidius avenae* — din tribul Braconiților care trăește consumând din acești pureci.

Criocerul — Alt insect din ordinul Coleopterelor — *Crioceris melanopa* — a căruia larvă suge foile orzului și ovăsului încât rămân albe, s'a constatat pe mai multe locuri.

În stare perfectă *Criocerul* e de culoare roșie, cu capul negru. Elitrele îi sunt albastre. Larvele au forma oului de culoare gălbue, armate cu 6 labe solzoase, capul negru.

Larvele de *Crioceri* s'au arătat în holdele de ovăs de pe la 15 Mai și se văd pe foile ovăsului ca niște cocoloașe rotunde.

Credem că acest insect nu e așa de primejdios. Totuși foiile de ovăs mâncate au înfățișare urâtă.

CĂRȚI, FOI ȘI REVISTE.

Fr. Burnet. *Micul Lord* traducere de Iosif Nădejde Educatorii și în general părinții, cari au voit să facă educația copiilor lor prin citit, s'au isbit întotdeauna de lipsa unor cărți atrăgătoare pentru copii, cu conținut *moral și educativ* și, în același timp, de o necontestată valoare literară. Și nu mai literatura noastră, dar chiar și alte literaturi sunt sărace în astfel de scrieri.

Printre puținele lucrări din literatura universală, cari răspund acestui scop, una din cele mai bune este fără îndoială *Micul Lord Fauntleroy* de Fr. Burnet.

Intr'o formă literară desăvârșită este redată o povestire extrem de interesantă, a vieții acestui nobil, — istorisire care are darul dela trezi în copii toate simțămintele generoase și nobile. Este cartea ideală de educație și nu există limbă cultă, în care să nu fi fost tradusă.

Traducerea românească a d-lui Iosif Nădejde este desăvârșită din toate punctele de vedere.

Lucrarea — însoțită de numeroase și reușite ilustrații — se găsește în numerele 747-748 din *»Biblioteca pentru toți»*.

A apărut Nr. 3 din *»Cultura Creștină»* anul al III-lea 1913 Revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Dr. Victor Bojor: Creștinismul ca factor al civilizației D. Ioan Bălan: Limba românească în cele dintâi cărți bisericești (III Articol final). Dr. Ioan Sâmpăleanu: Intențiunea Romei față de biserica română din Ungaria (III). Ștefan Tășiedan: Icoane din viața poporului român din Bihor (1726—1748) (III). Cronică: Conferința episcopescă (ar.); Ce va fi cu școlile noastre confesionale? (ar.); Rândueli înțelepte (șr.); Consistorul din Blaj pentru analfabeți (șr.); Al XXIV congres euharistic internațional (ar.); Barbarie la umbra crucei (an.); Sf. euharistie duș cu aeroplanul (șr.). Cărți și revize: Raymond Netzhammer: Constantin cel mare și România (ar.); *»Calendar catolic pe anul 1913»* (ar.); Emanuil Elefterescu: Cartea-neamului (ar.) Telefon.

Am primit la redacția noastră *»Calendarul ziarului Românul»* din Cleveland, O. U. S. A. pe anul 1913. Intocmit pentru muncitorul român-american, tipărit sub îngrijirea unui comitet de Dr. D. Moldovan, avocat, editor și proprietarul ziarului. Dr. Horea Ropcea, medic, Gavril Barbul inginer, Laurentiu Moldovan farmacist, Leon Feraru stud. în drept la univ. *»Yale»* Hartford conn. I. N. Barbu Geo. artist, Victor Tinerean funcționar. — Să estinde pe 134 pag. cu ilustrațiunile sus numiților d-ni și alte ilustrațiuni importante și actuale. Călimdarul american este bine îngrijit și redactat pentru toți oamenii din America, ba și pentru acea cari voesc a trece în America. Cuprinde toate mișcările întâmplare de peste an în America. Afară de partea calendaristică aduce următoarele: Statele aparținătoare Uniunii. — Fotografia președintelui stat. unite Woodrow Wilson. — Statele unite din America de Nord. Sărbătorile legale în statele unite. Poesia: Vorbeau azi noapte două ape, de Oct. Goga. — Dor de casă, de I. N. Barbu Geo. — Programul partidului democrat. — Cronică română Americană. — Din Ungaria. — Din România. — Scrisoare lui V. E. Moldovan, de Dr. Horea Ropcea — Vara indiană, poezie de L. Feraru, iubirea reinvie, Magherniția veche poezie de L. Feraru. — Cele 10 porunci ale Romanului American, de Dr. H. Ropcea — Informațiuni folositoare, de Dr. D. Moldovan, care cuprinde toate îndrumările și drepturile muncitorilor. Deșteaptăte Române, de V. Tinereanu. Cum prevăd eu viitorul nostru, de Dr. Horea Ropcea. Bigrafia d-lui L. V. Moldovan și d-lui V. Triteanu. — La biserica din deal, de V. Triteanu. Noi, poezie de Oct. Goga. Cuvinte din scriptură, referitoare la morburii și morboși, de Dr. H. Ropcea. Poemă acului, de L. Feraru. Binefăcătorul adevărat. Dumnezeu, după Tolstoj, de L. Rebreanu. Lăsați-mi mie numai, poezie, de I. N. Barbul Geo. Animale și insecte purtătoare de microbi, de Dr. H. Ropcea. În lumea teatrului, de L. Feraru. — Acest călimdar are o oglindă, în care se pot vedea toate cele de lipsă. Îl recomandăm cu căldură cetitorilor interesați.

Redactor respons. **Constantin Popp.**

Publicațiune.

Crâșma și bolta comunală din comuna Voivodenii mari la o poziție bună, între două drumuri principale comunale și comitatense cu bună frecvenție. Vânzare zilnică este de 40—50 cor. Cel mai bun loc potrivit pentru negoțul de bucate. Din cauza îmbolnavirii nu o mai pot conduce, pe mai mulți ani o *predau în arândă* din mână liberă. În boltă să află diferite mărfuri țărănești, precum și beuturi, cântare, butoaie și totfelul de măsurii necesare pentru ambele afaceri.

Informațiuni mai detaliate doriții își pot afla tot acolo la

Vartolomeiu Streja

Voivodeni mari, (comit. Făgăraș.)

De vânzare!

6 căruță pe arcuri în bună stare cu covăltir de piele, cu două zături de piele, asemenea în stare bună. Se poate aplica și pe sanie, având și talpele de lipsă, să vinde cu preț moderat.

Informațiuni se pot lua la administrația acestei foi.

»Olteanul», foaia săptămânală socială, culturală și economică, să află de vânzare la **tutungeria Gh. A. Dișescu**, București, Calea Victoriei 113. (vis-à-vis de piața Amsei).

„OLTEANUL“

CASSĂ DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI, ÎN VIȘTEA-INFERIOARĂ.

Fondată în a. 1893.

Cea mai veche bancă sătească de pe valea Oltului.

Fondată în a. 1893.

Capital social: 172,800 cor. — Fond de rezervă: 47,000 cor.

Depuneri spre fructificare: 380,043 cor.

Acordează împrumuturi ieftine **numai cu** 8%, pe cambii cu garanți; iar
cu întabulare ipotecară **numai cu** 7%.

La înnoiri și prolongiri, să dau înlesnirile cele mai avantajoase.

Primește depuneri spre fructificare cu 5% și darea după interese o plătește institutul; depunerile să fructifică de două-ori pe an, pentru depuneri cu scop cultural acordează 5 și 1/2 procente.

Banca e deschisă în fie-care zi de lucru dela 8—12 oare a. m.

Afacerile de bancă să pot regula prin postă, telefon și telegraf.

Prima Tipografie Română

a lui

Constantin Popp

Făgăraș, Vár-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

Tipografia execută ieftin și conștiincios:

Acții. — Afișe. — Bilanțuri.	* de depuneri. — Necroloage
Bilete de cununie. — Bilete	* Note. — Obligațiuni. — Per-
de logodnă. — Bilete de vi-	* cepțiuni. — Protocoale. —
zită. — Broșuri. — Circu-	* Programe. — Statute, și di-
lare. — Convocări. — Chi-	* ferite tipărituri dela cele
tanțe. — Cuverte cu firma.	* mai simple până la cele
Erogațiuni. — Invitări. —	* mai fine și mai moderne,
Jurnale de bancă. — Libele	* — cu prețuri moderate. —

Comandele din afară se efectuează repede.

La tipografie se află pentru ambele confesiuni **tot felul de tipărituri oficioase** pentru agendele bisericesti și scolare; cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc

Rog On. public pentru sprijinirea binevoitoare și a mă onora cu prețurile comande, cari mă voi da toată silința de ale executa cu gust, prompt și **cu prețuri reduse, fără concurență.**

Toate comandele, scrisorile private, mandatele cu bani abonamentele foaiei „OLTEANUL“ sunt a se adresa la

Constantin Popp

proprietar de tipografie.

„Călindarul Asociațiunei“ de pe anul 1913

se află de vânzare cu **30 bani** (15 cr.)

la administrația foaiei noastre.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursioniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **Vinuri** indigene și streine.

Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și **țuică** curată.

Serviciu culant. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.

La tipografia noastră se află de vânzare următoarea:

Cultivarea viei și manuarea vinului și morburile și vindecarea lor, de *Daniil D. Graur*, învățator și propr. de vii, absl. de cursul de vierit din Bihardioszeg și cursul de pivnițarit din Budafok. Carte abrob. și vevăzută de ministrul reg. ung. de agricultură. Prețul 2 cor. + porto.

Logodna dela Sfântu Ion, dramă populară în 4 acte de *Augustin Szilagy*, prețul 1 cor. 20 b., + porto.

Țiganul la peșit, comedie populară într'un act în versuri și hazlie, de *Emanoil Corfariu* cantor. Prețul 16 fileri.

Țiganul la popit, piesă teatrală în trei acte în versur. și hazlie, de *Em. Corfariu* cantor. Prețul 50 fileri.

Cântece din vremea veche, culese de *Gh. Tulbure* ases. cons. Edit. tipogr. C. Popp, Făgăraș. 40 fill.

Au pecat la târg de vite, dialog, pe *Em. Suciu*, inv. Prețul 30 fill.